

NOCTUA

SIVE

NOVA EX BIBLIOTHECA VETERINARIA

Kiadja a Szent István Egyetem Állatorvos-tudományi Könyvtár, Levéltár és Múzeum

2010. szeptember
14. évfolyam 3. szám

Új könyvtári honlap

<http://konyvtar.univet.hu/>

A régi helyen a megszokott tartalom mellett néhány újdonsággal várja az érdeklődőket a könyvtár megújult honlapja:

A folyóiratok elektronikus és papír hozzáférést tartalmazó oldal:

A betűrendes böngészésen túl most már keresni is lehet a folyóiratcímek között:

- teljes címre – pl. Acta Veterinaria Hungarica,
- címrészletre – pl. anth (Anthrozoös lesz a találat),
- rövidítésre – Veterinary Clinics of North America: vet clin north.

Kereséskor ne használjunk írásjeleket (pl. a rövidítés után pontot).

Az adatbázisok listája:

Szintén kereshetők az adatbázisok név szerint, továbbá a nagyobb előfizetett adatbáziscsomagokban található adatbázisok neve és rövid leírása is megtalálható.

A könyvtár nyitólapján az eddig megszokott nyitva tartás, elérhetőségek, katalógusok mellett helyet kapott egy gyorskereső a katalógusunkhoz (cím, szerző szerinti keresést biztosítva) és a kölcsönzési idő otthonról történő hosszabbításához szükséges belépő mező is (az ehhez szükséges adatokat a kölcsönzőskor mindenki megkapja a könyvtárban).

Az oldal frissítéseiről RSS-ben lehet értesítést kérni és az érdekesnek ítélt híreket, oldalakokat meg lehet osztani az IWIW-en, Facebook-on, Google könyvjelzőként, a del.icio.us-on, Twitteren stb. (W. B.)

Húsvizsgálat patológus szemmel

Válogatás a Kórbonctani Múzeum és az „Állatorvosi patológiai képes album” anyagából

Szeptember 1-én nyílt meg és 2011 márciusáig látható az Állatorvos-történelmi Gyűjtemény új időszaki kiállítása, amelyet Vetési Ferenc professzor úr koncepciója és válogatása alapján Orbán Éva rendezett.

Az állatorvosi kórbonctan egyik legfontosabb alkalmazási területe a húsvizsgálat. Az intézményes húsellenőrzés kezdetei hazánkban a XIX. század második felére nyúlnak vissza. Először a közegészségügy rendezéséről szóló 1876. évi XIV. törvénycikk mondta ki, hogy

„13. § A vágóhidakon és mészárszékekben elarulás végett levágandó állat egészségi szempontból előleges szemle alá veendő.

Ha ezen szemle által igazoltnak az, hogy a közfogyasztásra szánt állatnak húsa az egészségre ártalmas lenne, a levágatás a fentebbi célból meg nem engedhető.

Ezen szemlén kívül mindennemű nyilvánosan áruba bocsátott hús egészségi szempontból szintén vizsgálat tárgyát képezi.”

A húsvizsgálatot – az állatbetegségekre vonatkozó tényleges szakértelem nélkül – először orvosok végezték. Csak tizenkét évvel később az állategészségügy rendezéséről szóló, átfogó és korszerű 1888. évi VII. törvénycikk szögezte le:

„14. § Oly községekben, hol a husfogyasztás jelentékeny, szarvasmarha csak közbúváhidon vágható. Mely községekben legyen közbúváhid felállítandó, azt a közigazgatási bizottság felterjesztése folytán, a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter a belügyminiszterrel egyetértőleg állapítják meg.

Szarvasmarhák vágásánál, továbbá juhok, kecskék és sertések leszurásánál, a mennyiben ez mint ipar üzetik, az állat egészségi állapota a leölés előtt és utána a hatósági állatorvos által megállapítandó. Hatósági állatorvos hiányában e célra vágatási biztos alkalmazandó.”

Hutýra Ferenc még a törvény megjelenésének évében az Országos Közegészségügyi Tanács előtt tartott felszólalásában sötét színekkel ecsetelte az anyagi és erkölcsi megbecsülést nemigen élvező vágóhídi állatorvosok helyzetét, és rámutatott a húsvizsgálat elégtelenségének közegészségügyi veszélyeire.

A törvény nyomán – és nem kis mértékben a M. kir. Állatorvosi Főiskola erőfeszítéseinek köszönhetően – a húsellenőrzés szakmai színvonala egyre emelkedett. 1905-ben megindult a Vágóhídi Szemle, 1906-ban pedig, az Állatorvosi Lapok mellékleteként a Húsvizsgálat. Sajnos ezeket a lapokat az első világháború vihara elfújta.

A két világháború között a Főiskolával is szoros kapcsolatot tartó vágóhídi állatorvosok munkája volt a magas szintű húsvizsgálat záloga. A tanárságot a vágóhídi elhagyó Breuer Albert, s utódai: a tanszéken Semsey Géza, a vágóhídon Rónai Mihály, Kazár Gyula és mások fémjelzik ezt a korszakot. A Főiskola szinte valamennyi kiváló professzora hozzájárult az élelmiszer-biztonság javításához – mint ez a tárlókban elhelyezett műveikből is kitűnik.

A kórbonctannak, mint a klinikai munkát, a fertőző és az élelmiszer-biztonságot veszélyeztető betegségek felismerését megalapo-

zó szakterületnek a fontosságát nemcsak az mutatja, hogy a tárlókban feltűnő személyiségek közül sokan kórboncnokként kezdték pályájukat, hanem az is, hogy az 1881-ben elfoglalt új campus központi épületének legnagyobb termét a kórbonctani demonstrációnak, a múzeumnak szentelték. Húsz éven át a ma „Díszteremként” ismert helyiségben álltak azok a preparátumok, amelyekből most szerény válogatást mutatunk be, majd a tanszék tetejére épített kiállító terembe kerültek. Szeretnénk most fellebbenteni a fátylat egy a nagyközönség számára nem látogatható, de évtizedeken át az oktatást pótolhatatlan szemléltető anyaggal ellátó gyűjteményről, amely – reméljük – hamarosan megújult formában fogadhatja a fényképekkel, filmekkel nem megelégedő hallgatókat, akik egy-egy ma már nem jelentkező betegség jeleit szeretnék látni az érintett szerveken, szövetekben.

A preparátumok mellett láthatók a 2006-ban megjelent „Állatorvosi patológiai képes album”¹ illusztrációi, amelyek kiegészítik a húsvizsgálat szempontjából fontos kórképek bemutatását.

Kiállításunk természetesen nem törekedett teljességre, sem a patológia, sem a húsvizsgálat szempontjából. A két gyűjteményre támaszkodva csak néhány élelmiszer-higiéniai szempontból fontos kórképet mutat be négy csoportban: bakteriális, vírusos, parazitás betegségek és egyebek. Reméljük, így is sikerül érzékeltetni, hogy a húsvizsgálattal foglalkozó szakembereknek milyen széleskörű tudásra, milyen speciális megfigyelőkészségre, milyen összetett döntéseken alapuló biztos ítéletre van szükségük. Nem hagyhattuk ki az alkalmat arra sem, hogy a kórbonctan és a húsvizsgálat történetének egy-egy momentumát felvillantsuk kedvcsinálóként a további bűvárlatokhoz.

Ajánljuk kiállításunkat az állatorvostan-hallgatóknak és a nagyközönségnek, akiktől nem idegen egy kis véres borzongás és a tárgy bizarr szépsége. (O. É.)

Rozzant házikók²

Balra ismerősnek tűnő épületrész, hátul egy ormótlan takarmánytároló, az előtérben két rozzant viskó. Az egyik ronda, a másik borzasztó. Kíváncsi: hol készült a kép és mi van rajta (a régen végzetek behozhatatlan előnnyel indulnak)? A megfejtés meglepő; a felvétel az Állatorvostudományi Főiskolán készült és intézményünk gázkamráit ábrázolja. A baljós nevű házikók a mai belgyógyászati előadó épülete mellett-helyén álltak.

A bal oldali viskó volt az öregebb, a jobb oldalit, a lepusztultabbat később építették. „Virágkorukat” Mócsy professzor tanársága alatt élték, a rühös lovak gyógykezelésére szolgálták.

A lovat bevezették a téglából épített, kívül-belül vakolt kamrába és rögzítették. Fejét a nyakára simuló és szorosan záró kámszán keresztül a külvilágra hűzték, a többé-kevésbé légmentesen záró ajtókat becsukták. A házikó belsejében égető berendezést helyeztek el, amelyben kénrudakat hamvasztottak el. A keletkező kén-dioxid a bőrben élő atkákat elpusztította. A kezelés egy-másfél óráig tartott. Mivel a kén-dioxid hatását a hőmérséklet erősen befolyásolta, a kamrát kívülről fűteni lehetett.

A házikó oldalán lévő üveg kémlelő ablakon keresztül ellenőrizték a belső hőmérsékletet és közvetett módon a kén-dioxid koncentrációt. Az utóbbit úgy, hogy az ablak belső párkányán mécseset helyeztek el. Az olajmécses lángjának kialakása az oxigén elfogyására utalt, ebből pedig az elégetett kén mennyisége ismeretében, kiszámítható volt a kén-dioxid koncentrációja.

A gázkamrák felett lassan eljárt az idő. Jött a DDT, majd a HCH és az ezeknél is hatásosabb modern szerek kora. A kamrákat lebontták, helyüket beépítették. (Dr. K. I.)

Fontos, hogy megtaláljanak ... (Honlap építés tudatosan 2.)

A honlapot fenntartó állatorvosok, rendelők számára a Google számtalan ingyenes szolgáltatással segít az oldal feltérképezése, kulcsszavainak felderítése terén. Ezek közül most kettőt szeretnénk röviden bemutatni.

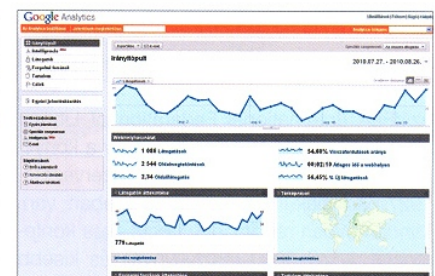
Google Analytics

(<http://www.google.com/analytics/>)

A szolgáltatás lényege, hogy honlapunk kódjában egy kód elhelyezésével lehetőséget biztosítunk a Google számára, hogy statisztikai adatokat gyűjtsön az oldalunkon történt látogatásokról, és ezt mi felhasználhassuk a forgalom figyelésére, honlapunk fejlesztésére.

Néhány érdekes adat, amelyhez grafikus felületen táblázatokkal, grafikonokkal illusztrálva juthatunk hozzá:

- a látogatók száma napokra lebontva, akár egy korábbi időszakkal összevetve,
- az oldalon töltött idő átlaga,
- átlagosan hány lapot néztek meg egy látogatás alkalmával,
- hogy találták meg az oldalt (keresőn, más oldalakról linken keresztül, beírták a címet stb.),
- melyek a legnépszerűbb oldalaink,
- milyen böngészővel, képernyőfelbontással tekintették meg az oldalt (mire kell optimalizálni),
- milyen kulcsszavakra keresve találták meg az oldalt.

Webmester eszközök

(www.google.com/webmasters/tools?hl=hu) Ez a Google által az oldalra vonatkozó keresési adatokat mutatja be. A Google regisztrációval ez is használható, csak a vizsgálni kívánt oldal tulajdonjogát kell bizonyítanunk (egy adott html fájl elhelyezése a szerveren vagy kód beillesztése a honlapba).

A webmester eszközök segítséget nyújtanak, hogy közelebről megismerhessük, milyenek látja egy kereső/robot honlapunkat és mely kulcsszavakat kapcsolja hozzánk. Az itt található adatokat figyelembe véve a *Noctua* 2010. 2. számában leírtak szerint kiválasztott kulcsszavak alkalmazásának sikerességét is ellenőrizhetjük. Az előzőhöz hasonlóan itt is jól használható táblázatok és grafikonok segítenek elemezni a kapott értékeket, amelyek a következő kérdések köré csoportosulnak:

- mely szavak keresésekor jelent meg az oldalunk és hányszor,
- ebből hányszor kattintottak rá és átlagosan hányadik volt a találati listában az oldalunk az adott szóra,
- hány link és honnan mutat oldalunkra,
- az oldalon belül a mely oldalakra honnan mutat link,
- vannak-e már nem létező oldalra mutató linkek,
- oldalainkat nem fertőzte-e meg valamilyen vírus,

¹ Vetési Ferenc - Dobos-Kovács Mihály: Állatorvosi patológiai képes album. I. Emlős patológia. VET-Image Kft, Budapest, 2006.
² Kassai Árpád jóvoltából hozzajutottunk néhány a II. világháború előtti, állatorvosi érdeklődésre számot tartó képeslaphoz, amelyeket bemutatunk olvasóinknak. A képet az Állatorvostudományi Főiskola fotószakköre készítette.

- milyen kulcsszavakat tart a Google fontosnak az oldallal kapcsolatban,
- html-tanácsok, pl. metatag-ek kitöltöttsége, rövidsége, mely oldalaknak egyezik meg a metaírása vagy mely oldalaknak nincs önálló címe,
- mennyi idő alatt töltődik be az oldalunk átlagosan, illetve
- grafikonon is megnézhetjük az elmúlt hónapok adatait (összevetve a többi Google által vizsgált honlappal). (W. B.)

Tudományos információ szabad eléréssel

Beszámoló egy könyvtáros konferenciáról

Az IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions), mely a könyvtáros egyesületek nemzetközi szervezete, 1927-ben alakult, székhelye Hágában van. Minden évben rendez egy nagy, éves konferenciát, közel 3000 résztvevővel, és kisebb workshopokat, találkozót speciálisabb témákban, a könyvtári szakterületeknek megfelelően.

Lehetőségem volt az idei „Open Access to Scientific Information: Trends, Models and Strategies for Libraries” című, kétnapos eszmecsere-n részt venni. A megbeszélés helyszíne Görögország, Kréta szigete, annak is az északnyugati partján fekvő Chania városa volt.

A résztvevők Európából, Afrikából, a Táv-Keletről és még az amerikai kontinensről is érkeztek, mintegy negyvenen. Az előadók bemutatják intézményük (többnyire egyetemi, kutatóhelyi könyvtárak) megoldását a szakirodalom, publikációk nyílt hozzáférésű eléréséhez és rámutattak a felmerült problémákra is. A második napon többen a nyílt elérésű folyóiratokban való publikálás népszerűségére, és a szabadon elérhető publikációk jelentőségére hívták fel a figyelmet.

Először vettem részt IFLA-konferencián, mely jól szervezett volt és bőséges lehetőséget nyújtott tapasztalatcserére is. A görög kollegák kitettek magukért, bár két nap alatt a várost megismerni és a szigetet felfedezni lehetetlen.

Végül néhány, a konferencián megismert, érdekesebb forrásra és alkalmazásra hívnám fel a figyelmet:

- *Copyright for creativity*: európai kezdeményezés, célja a tagországokban támogatni és összehangolni a kreatív és a kezdő-

- ményező-készség erejét, mely a szerzői jogokkal is összefér (<https://copyright4creativity.eu>),
- *ResearchGATE*: kutatók közösségi hálója (<http://www.researchgate.net>),
- *BioMed Central*: 206 lektorált, tudományos, részben impact faktoral rendelkező, open access folyóirat kiadója és gyűjtőhelye (<http://www.biomedcentral.com/>),
- *CiteSpace*: Java alkalmazás a tudományos publikációk közötti kapcsolatok, trendek láthatóvá tételére (<http://cluster.cis.drexel.edu/~cchen/citespace/>). (M. K.)

a parkot díszítő több ezer tő virág, a teraszról nyíló panoráma is, és örömmel találkoztunk egykori SZIE-s kollégáinkkal.

Meglátogattuk az Év Múzeuma címet elnyert Mátra Múzeumot is, amely egy ódon kastélyban és egy modern blokkban sokszínű helytörténeti és természettudományos bemutatókkal, egy sok meglepetést tartogató „életfával” várja a látogatókat. Itt is kolléga, a múzeum könyvtárosa (Ferencz Beatrix) volt a kalauzunk, és bepillanthattunk a preparátorok és a múzeumi raktárak számunkra ismeretlen világába is.

Mindenkinek ajánljuk ezeket az élményeket, de lehet, hogy még visszatérünk Gyöngyösre egy kis mátrai borkóstolásra a főiskolához tartozó Károly Róbert Pincészetbe, és egy igazi középkori könyvtár megtekintésére a Ferences kolostorba. (O. É.)

Gyöngyösön jártunk

Egy összeszokott, jó munka- és emberi kapcsolatban lévő közösségnek nincs szüksége kalandparkos, paintballos, autóversenyes csapatépítésre, de nekünk is jól esik kiszakadni a mindennapokból, kicsit egymásra figyelni és szakmai élményeket szerezni.

Ebben az évben az újjáépített könyvtárat kerestük fel a gyöngyösi Károly Róbert Főiskolán, amely – az egész főiskolára jellemző – tágas, világos helyiségeivel, korszerű felszerelésével, akadálymentességével nagyon megnyerte tetszésünket. Lenyűgöző

FELHÍVÁS

Tisztelt Kollégák!

A MÁOK országos SZATOK bizottsága a 2010 január 1-től érvényben lévő új továbbképzési szabályzatunkban foglaltak szerint elkészítette az előadás regiszter első változatát. Három hónapja valamennyi területi szervezethez főtítkárról elküldte leveletem, melyben kértük a T. Tagokat, hogy javasoljanak újabb előadásokat, melyek bekerülhetnek a regiszterbe, azt ezzel élővé valamint egyre bővülővé téve. Sajnos visszajelzést még nem kaptunk.

Mire is jó a regiszter?

Ez egy nagy segítség lehet a területi szervezetek továbbképzéseit szervező kollégáknak, hiszen reményeink szerint akár 100-200 előadás közül is lehet majd választani. Az sem elhanyagolható előnye, hogy a MÁOK országos irodája köt szerződést az előadókkal, így azok előadói díját az országos központ fizeti a területi szervezet helyett.

Kérlek Benneteket, hogy e jó cél érdekében éljetez ezzel a lehetőséggel, küldjétek el az országos SZATOK bizottságnak a javasolt előadásokat. Pontosabban: az előadó nevét, elérhetőségét (munkahely, e-mail cím, telefonszám), az előadás címét, rövid (5-6 mondat) összefoglalóját, és az előadás hosszát percben. Fontos, hogy MINDEN fent említett paramétert tudjunk kell, így az előadás gyorsan bekerülhet a regiszterbe.

Bízom benne, hogy felkeltettem érdeklődésedet, és egy újabb kicsi lépést tehetünk egy olyan kamara kialakításáért, mellyel minden tagtársunk elégedett lesz. De ez csak akkor érhető el, ha a tagok és vezetők együttműködnek.

Köszönettel és tisztelettel:

dr. Bíró Ferenc, orsz. SZATOK elnök
(biro.feri@freemail.hu)